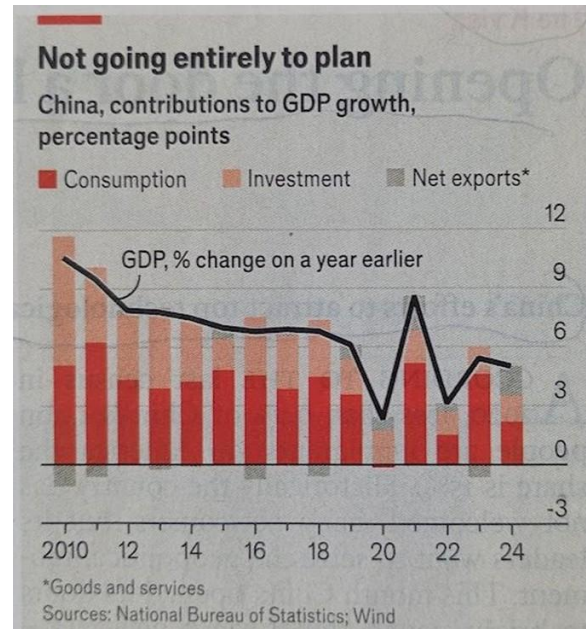

Kína 15. ötéves terve (2026-2030) – alacsony a lakossági fogyasztás

(*The Economist* October 11th 2025 – Kiss Károly)

A kínai gazdasági növekedés üteme fokozatosan csökken; 2010-ben még közel 12 százalékos volt, most 5-6 százalék körüli. A jelenséget az alacsony lakossági fogyasztással magyarázzák: Kína a világ feldolgozóiparának a 30 százalékát adja, de a globális fogyasztásban csak 18 százalékkal részesedik. (Ez deflációt okoz, a fogyasztói árak augusztusban 0,4 százalékkal csökkentek.) A növekedést a feldolgozóipari beruházások és az export húzza. A kínai lakosság erősen takarékoskodik és öregkorára gyűjt. A megoldás az lenne, ha a jóléti ellátást jelentősen fejlesztenék, és így csökkenne a takarékosági kényszer. De – az *Economist* szerint – Xi és a kínai vezetők nem kedvelik a „welfare-izmust”.

Álljunk meg itt egy pillanatra: a kommunizmusnak, szocializmusnak végső soron mindig a dolgozók életszínvonalának a növelése volt a célja. A központi tervezés és a direkt gazdasági módszerek mind annak elérését szolgálták. És most itt van egy rendszer – a kínai – amely nevében kommunista, de módszereiben részben (állam)kapitalista. Az ember azt hinné, hogy végső soron azért, mert ily módon tartják megvalósíthatónak a dolgozók jólétének a növelését. De ha igaz ez a „welfare-izmus” ellenesség, akkor a végső cél a kínai gazdaság fejlettsége, és az egypártrendszer meg a központi tervezés csupán azt elősegítő eszközök.

A kínai tervezés újabban már nem a makrogazdasági célokra (pl. a GDP növekedésére) koncentrálnak. Specifikus célokat tűznek ki, pl. a magasszintű feldolgozóipar és a „futurisztikus” termékek fejlesztését: elektromos autók, humanoid robotok, kvantumkompjúterek, a MI 90 százalékos integrálása a feldolgozóiparba, a repülőgépmotorok saját gyártásának a fokozása, a legfejlettebb félvezetők gyártásában az importfüggőség felszámolása.

De a fogyasztást mindenképpen növelni akarják; annak aránya a GDP-ben 57 százalék, szemben a világszerte 73 százalékkal. (Ráadásul a kínai adat a közösségi fogyasztást, szolgáltatásokat is tartalmazza.)

A kínai tervezés egyik jellegzetessége, hogy sokszintű. Az iparpolitikát pl. megfogalmazzák és lebontják városokra, önkormányzatokra, termékágazatokra (az autógyártástól a gyógyszeriparig).

A kínai gazdaságpolitika fő eszközei a direkt költségvetési támogatások, az adókedvezmények, a földvásárlásokhoz nyújtott kedvezmények és a hiteltámogatások. Ezek együttesen a GDP 4-5 százalékát teszik ki. Ez jóval magasabb a más országokban szokásosnál. Az Economist attól tart, hogy ez rontja a gazdasági hatékonyságot: ha a támogatás nem hatékony vállalatokhoz jut, azok fokozzák a gazdaságtalan termelést.

Bizonyos számítások szerint a központi erőforrások rossz allokációja miatt a kínai gazdaság év 370 md dollár veszteséget szenved el (!)

Kína gazdasági sikerei és felzárkózása a legfejlettebb technológiákban az élvonalhoz azonban ennek az ellenkezőjét igazolják: jók a központi döntések, a támogatások megfelelő helyre jutnak.

Köln, 2025. november

A hivatkozott Economist cikkek:

Xi Jinping's gleaming path to 2030. Industrial strategy 1, 2.